

Üniversitelerin Spor Bilimleri Fakültesi Özel Yetenek Sınavlarına Hazırlanan Bireylerin Gelecek Beklentileri

Arif ÖZSARI¹Alpaslan GÖRÜCÜ²Mehmet ALTIN²Ekrem BOYALI²¹ *Osmaniye Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü - OSMANİYE*² *Selçuk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi - KONYA*

Özet

Üniversitelerin spor bilimleri fakültesi özel yetenek sınavlarına hazırlanan bireylerin gelecek beklentilerinin değerlendirildiği bu araştırmaya yaşları ortalaması $18,84 \pm 1,02$; 67 kadın ve 99 erkek olmak üzere toplamda 166 kişi katılmıştır. Araştırmada McWhirter ve McWhirter tarafından (2008) geliştirilmiş Ergen Gelecek Beklentileri Ölçeği (EGBÖ) kullanılmıştır. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması, geçerlik ve test güvenilirliği Tuncer (2011a) tarafından yapılmıştır. Bu araştırmada ölçeğin Cronbach's Alpha değeri ,92 hesaplanmıştır. Ölçeğin toplam puanı ise $5,59 \pm 1,39$ bulunmuştur. Anlamlılık düzeyi 0,05 olarak belirlenen çalışmamızda verilerin homojenliği ve varyansları test edilmiş, normalite için Kolmogorov-Smirnov testi, ikili karşılaştırmalarda Independent Samples T testi, çoklu karşılaştırmalar da ise One-Way Anova, Tukey testi kullanılmıştır. Bireylerin gelecek beklenti düzeylerinde sınav girişi sayısına göre anlamlı değişimler söz konusu değilken ($p>0,05$); sporculuk geçmişi, anne ve baba eğitim seviyesi, cinsiyet ve yaş değişkenlerine göre anlamlı şekilde değişimler olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Araştırmamız bulgularına dayanarak üniversitelerin spor bilimleri fakültesi özel yetenek sınavlarına hazırlanan bireylerin gelecek beklentilerinin yüksek ve pozitif yönlü olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Gelecek beklentisi, Özel Yetenek Sınavı, Spor Bilimleri Fakültesi

Orijinal Makale

Yayın Bilgileri

Gönderi Tarihi: 01.02.2018

Kabul Tarihi: 28.02.2018

Yayın Tarihi: 25.03.2018

Sorumlu Yazar

e-mail: arifozsari@hotmail.com

Future Expectations Of The Individuals Preparing For Special Talent Test Of Sport Science Faculty Of The Universities

Abstract

67 women and 99 men totally 166 people whose average of age $18,84 \pm 1,02$, attended to this research in which the future expectations of the individuals preparing for the sport science Faculty special talent test of the universities were evaluated. In this study, Future Expectations Scale for Adolescents/ FESA was applied (to collect data developed) by McWhirter and McWhirter (2008). Turkish adapted version of the scale was carried out by Tuncer (2011a). Cronbach's Alpha coefficient of the scale was calculated ,92. The total number was $5,59 \pm 1,39$. Determining the significance level 0,05 in this study, mean scores, standard deviation, frequency and percentage scores was given as tables by applying descriptive statistical analysis. The homogeneity of the data and variances were tested and Kolmogorov-Smirnov test for normality, Independent Samples T test for paired comparison and One-Way Anova, Tukey test for multiple comparisons were used in this study. It was determined that in people's future expectations level, there are significant differences regarding parent education level, training background, gender and age ($p<0,05$); there are no significant differences regarding test entrance number, ($p>0,05$). Based on the findings of the study, it can be said that people's future expectations preparing sport science faculty special talent test are in high and positive linear line.

Keywords: Future expectations, Special Talent Test, Faculty Of Sports Sciences

Original Article

Article Info

Received: 01.02.2018

Accepted: 28.02.2018

Published: 25.03.2018

Corresponding Author

e-mail: arifozsari@hotmail.com

Giriş

Beklenti terimi, gelecekte bir şeylerin olacağına inanmak olarak tanımlanabilir (Thome ve ark., 2015). Gelecek beklentileri bireyin içinde bulunduğu dönemi ve sonraki yaşamını etkileyen unsurlardan biridir. Yaşanılan deneyimler bu beklentilerin niteliğini değiştirmektedir. Yaşanılan deneyimlerin olumlu olması hem kişilerin içinde buldukları dönemde görevlerini başarılı şekilde yürütmelerini hem de beklenti düzeylerini arttırarak sonraki yaşamlarına ilişkin daha üst düzeyde performans göstermelerini sağlamaktadır (Tuncer, 2011a).

Gelecek beklentisi bireylerin gelecekle ilgili düşünce, ilgi ve endişelerini içeren bilişsel haritalardır (Şimşek, 2012); aynı zamanda ergenlerin gelişiminde-davranışlarında önemli ve belirleyici bir yere sahiptir (Sipsma ve ark., 2012; Seginer, 2003). Kişiler gereksinimlerini gelecekte ulaşmak istedikleri amaçlar, hedefler şeklinde somutlaştırır (İmamoğlu ve Edwards, 2007) ve geleceğe yönelik beklenti içinde olabilirler. Geleceğe yönelik konan hedefler önemli bir öz-düzenleme faktörüdür. Hedefler yakın zamanda ya da uzak zamanda ulaşılacak üzere belirlenir; istek, özlem ya da ihtiyaçları içerebilir (Aylar, 2012). Bireyin geleceğe yönelik amaçları onun tüm davranışlarına yön vermekte bunun sonucunda kişiye olumlu katkı ya da engelleyici bir etki yapmaktadır (Topaktaş, 2015).

Ramos ve ark., (2013) gençlerin gelecekteki hedefleri ile ilgili üç temel teori ekseninde durmuşlardır. Bunlar gelecek zaman perspektifi, kendini belirleme ve gelecekteki hedeflerin geliştirilmesi ile ilişkili bilişsel ve zihinsel süreçlerdir. Nurmi (1991) ise geleceğe yönelik üç süreci şu şekilde sıralamaktadır: motivasyon, planlama ve değerlendirme.

Araştırmamıza katılan ve özel yetenek sınavlarına girecek olan sporcu öğrencilerin geleceğe ilişkin beklentileri nedeniyle doğal olarak bu süreçlerden geçmekte oldukları düşünülmektedir. Gençlerin sporcu kimliklerinin yanında gelecek beklentilerinin yüksek olması, geleceğe umutla bakabilmeleri ve gelecekleri hakkındaki düşünceleri hem aldıkları lisans eğitiminin kalitesini hem de meslek hayatlarındaki performanslarını olumlu bir şekilde etkileyebilir. Unutulmamalıdır ki toplumların gelişimi ve değişiminin temel yapı taşları olarak görülen gençlerin geleceğe ilişkin beklentileri ve bu beklentilerin gerçekleşmesine yönelik umutları hem onların ruh sağlığı ile kendilerinden-yaşamlarından hoşnut olma düzeylerini etkileyebilmekte, hem de toplumun değişimini ve bu değişimin yönünü belirleyebilmektedir (Yavuzer ve ark., 2005).

Araştırmamızda sporcu gençlerin geleceğe yönelik beklentilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Sporu bir hayat felsefesi olarak belirlemiş toplumların geleceğinin inşası, sporcu öğrenci gençlerin eliyle ve onların geleceğe dair beklentileri doğrultusunda gerçekleşeceğini umduğumuz için bu çalışma sonuçlarının önemli olduğu düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nicel araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırmacının amacı, betimlemeler, genellemeler yapmak ve geleceğe ilişkin kestirimlerde bulunmaksa nicel araştırmalar uygun olabilir (Gürbüz ve Şahin, 2017).

Çalışma Grubu

Çalışmanın evrenini Osmaniye ilinde, üniversitelerin spor bilimleri fakültesi özel yetenek sınavlarına hazırlanan bireyler oluştururken, örneklem grubunu ise bu bireyler arasından random yöntemiyle seçilen 67 kadın ve 99 erkek olmak üzere toplamda 166 kişi oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada McWhirter ve McWhirter (2008) geliştirilmiş “Ergen Gelecek Beklentileri Ölçeği” (EGBÖ) (Future Expectations Scale for Adolescents / FESA) kullanılmıştır. Ölçeğin Türkçeye uyarlaması Tuncer (2011a) tarafından yapılmıştır. Likert tipi orijinal ölçek 25 maddeden oluşmakta ve bütün maddeler “yetişkin olduğumda” ile başlamaktadır. Ölçek “iş ve eğitim”, “evlilik ve aile”, “din ve toplum”, “sağlık ve yaşam” ile “çocuklarımla geleceği” şeklinde beş faktörden oluşmaktadır. Ölçekteki bütün maddeler ölçek madde puanları “kesinlikle inanmıyorum” (1) ile “kesinlikle inanıyorum” (7) arasında değişmektedir. Doğrulayıcı faktör analizleri sonuçlarına göre ölçeğin dört faktörlü yapısının uygun olduğuna karar verilmiştir. Buna göre “iş ve eğitim” faktörü 1 ile 11. maddelerden, “evlilik ve aile” faktörü 12 ile 18. maddelerden, “din ve toplum” faktörü 19 ile 21. maddelerden, “sağlık ve yaşam” faktörü 22 ile 25. maddelerden oluşmaktadır. Bu dört faktörlü yapının Cronbach alfa katsayısı ,92 bulunmuştur (Tuncer, 2011a).

Her ölçekte saptanan toplam puan, o ölçekteki madde sayısına bölüldüğünde o boyut için bir puan elde edilmektedir. Ölçekteki tüm madde puanlarının toplanarak,

toplam madde sayısına bölünmesiyle de ölçeğin toplam puanı elde edilmektedir. Ölçek puanının artması, gelecek hakkında iyimser bir tutuma sahip olduğunu göstermektedir (Topaktaş,2015). Bu çalışma özelinde ölçeğin tamamı için Cronbach's Alpha değeri .92 ; iş ve eğitim faktörü için .91, evlilik ve aile faktörü için .89, din ve toplum faktörü için .91, sağlık ve yaşam faktörü için .91 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmada kullanılan verilerin analizinde SPSS istatistik paket programı kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi 0,05 üzerinden değerlendirilmiştir. Verilerin homojenliği ve varyansları test edilmiş, normalite için Kolmogorov-Smirnov testi, ikili karşılaştırmalarda Independent Samples T testi, çoklu karşılaştırmalarda ise One-Way Anova, Tukey testi kullanılmıştır.

Bulgular

Tablo 1: Cinsiyet durum faktörüne göre ergen gelecek beklentisi

	Cinsiyet	N	x	ss	t	p
İş ve Eğitim	Kadın	67	6,24 ^a	1,089		,016*
	Erkek	99	5,70 ^b	1,783	2,43	
Evlilik ve Aile	Kadın	67	5,13	1,863		,688
	Erkek	99	5,24	1,790	-,403	
Din ve Toplum	Kadın	67	5,56	1,697		,325
	Erkek	99	5,28	1,828	,987	
Sağlık ve Yaşam	Kadın	67	5,60	1,634		,582
	Erkek	99	5,45	1,842	,551	
Genel	Kadın	67	5,75	1,015		,194
	Erkek	99	5,48	1,599	1,30	

Tablo 1'den de anlaşılacağı gibi cinsiyet değişkeninde ergen gelecek beklentisi ölçeği iş ve eğitim boyutunda kadınlara ait ortalama değer ($6,25 \pm 1,09$) erkeklere ait değerden ($5,7 \pm 1,78$) daha yüksek bulunmuş ve değişimin istatistiksel olarak da anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Ölçeğin diğer boyutlarının tamamında istatistiki açıdan anlamlı bir değişim gözlenmemiştir.

Tablo 2: Sınav giriş sayısı faktörüne göre ergen gelecek beklentisi

	Sınav Giriş Sayısı	N	x	ss	t	p
İş ve Eğitim	İlk giriş	97	6,06	1,408	1,42	,157
	Birden fazla	69	5,71	1,744		
Evlilik ve Aile	İlk giriş	97	5,34	1,794	1,21	,224
	Birden fazla	69	4,99	1,838		
Din ve Toplum	İlk giriş	97	5,62	1,700	1,94	,054
	Birden fazla	69	5,08	1,845		
Sağlık ve Yaşam	İlk giriş	97	5,68	1,622	1,49	,136
	Birden fazla	69	5,27	1,917		
Genel	İlk giriş	97	5,75	1,231	1,74	,082
	Birden fazla	69	5,36	1,581		

Tablo 3: Yaş faktörüne göre ergen gelecek beklentisi

	Yaş	N	x	ss	f	p	Fark
İş ve Eğitim	17	10	6,42	,890	1,856	,121	
	18	58	6,13	1,616			
	19	59	5,92	1,335			
	20	26	5,22	2,109			
	21 ve üz.	13	5,97	1,059			
Evlilik ve Aile	17	10	5,62	1,227	3,088	,018*	2-4
	18	58	5,57	1,849			
	19	59	5,24	1,626			
	20	26	4,15	2,136			
	21 ve üz.	13	5,09	1,552			
Din ve Toplum	17	10	5,46	1,068	2,391	,050*	2-4
	18	58	5,74	1,756			
	19	59	5,38	1,691			
	20	26	4,50	2,158			
	21 ve üz.	13	5,69	1,390			
Sağlık ve Yaşam	17	10	5,62	1,360	,809	,521	
	18	58	5,50	1,854			
	19	59	5,57	1,456			
	20	26	5,13	2,283			
	21 ve üz.	13	5,09	1,675			
Genel	17	10	5,96	,874	2,690	,033*	2-4
	18	58	5,83	1,429			
	19	59	5,64	1,144			
	20	26	4,82	1,881			
	21 ve üz.	13	5,55	1,057			
	Toplam	166	5,59	1,395			

Tablo 3'ten de anlaşılacağı gibi yaş değişkeninde ergen gelecek beklentisi ölçeği Evlilik ve Aile boyutunda 18 yaş grubu bireylere ait ortalama değer ($5,57 \pm 1,84$), 20 yaş grubu bireylere ait ortalama değerlere ($4,15 \pm 2,13$) göre yüksek bulunmuş ve bu değişimin istatistiksel olarak da anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Aynı zamanda din ve toplum boyutunda 18 yaş grubu bireylere ait ortalama değer ($5,74 \pm 1,75$), 20 yaş grubu bireylere ait ortalama değerlere ($4,50 \pm 2,15$) göre yüksek bulunmuş ve bu değişiminde istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4: Sporculuk geçmişi faktörüne göre ergen gelecek beklentisi

	Sporculuk geçmişi	N	X	SS	F	p	Fark
İş ve Eğitim	1 yıldan az	45	5,94	1,663	,553	,647	
	1-3 yıl	63	6,08	1,281			
	4-6 yıl	35	5,78	1,667			
	7 ve üzeri	23	5,65	1,905			
Evlilik ve Aile	1 yıldan az	45	5,17	2,070	1,701	,169	
	1-3 yıl	63	5,53	1,495			
	4-6 yıl	35	5,02	1,807			
	7 ve üzeri	23	4,59	2,008			
Din ve Toplum	1 yıldan az	45	5,02	2,074	2,308	,079	
	1-3 yıl	63	5,71	1,500			
	4-6 yıl	35	5,66	1,638			
	7 yıl ve üzeri	23	4,86	1,900			
Sağlık ve Yaşam	1 yıldan az	45	5,65	1,883	2798	,042*	3-4
	1-3 yıl	63	5,56	1,732			
	4-6 yıl	35	5,86	1,493			
	7 ve üzeri	23	4,58	1,741			
Genel	1 yıldan az	45	5,57	1,549	1492	,219	
	1-3 yıl	63	5,80	1,247			
	4-6 yıl	35	5,57	1,237			
	7 yıl ve üzeri	23	5,09	1,635			

Sağlık ve yaşam boyutunda 4-6 yıl sporculuk geçmişine sahip kişilere ait ortalama değerler ($5,86 \pm 1,49$), 7 yıl ve üzeri kişilere ait ortalama ($4,58 \pm 1,74$) değerlere göre yüksek bulunmuştur ve bu değişimin istatistiksel olarak da anlamlıdır.

Tablo 5: Anne eğitim seviyesi faktörüne göre ergen gelecek beklentisi

	Anne Eğitim Seviyesi	N	X	SS	F	p	Fark
İş ve Eğitim	İlköğretim	78	5,90	1,764	,272	,762	
	Orta öğretim	78	5,98	1,230			
	Yükseköğretim	10	5,60	2,218			
Evlilik ve Aile	İlköğretim	78	5,14	1,911	6,498	,002*	1-3 2-3
	Orta öğretim	78	5,48	1,471			
	Yükseköğretim	10	3,37	2,482			
Din ve Toplum	İlköğretim	78	5,14	2,016	2,248	,109	
	Orta öğretim	78	5,71	1,322			
	Yükseköğretim	10	5,07	2,561			
Sağlık ve Yaşam	İlköğretim	78	5,41	1,952	1,888	,155	
	Orta öğretim	78	5,73	1,404			
	Yükseköğretim	10	4,67	2,427			
Genel	İlköğretim	78	5,52	1,605	2,545	,082	
	Orta öğretim	78	5,77	1,007			
	Yükseköğretim	10	4,76	1,981			

Tablo 5'te görüleceği üzere, anne eğitim seviyesi faktörüne göre ergen gelecek beklentisi ölçeğinin evlilik ve aile boyutunda anneleri yükseköğretim mezunu kişilere ait ortalama değerler ($3,37 \pm 2,48$), anneleri ilköğretim ($5,14 \pm 1,91$) ve orta öğretim ($5,48 \pm 1,47$) mezunu kişilere ait ortalama değerlere göre oldukça düşük bulunmuş ve bu değişimin istatistiksel olarak da anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$).

Tablo 6: Baba eğitim seviyesi faktörüne göre ergen gelecek beklentisi

	Baba Eğitim Seviyesi	N	X	SS	F	p	Fark
İş ve Eğitim	İlköğretim	42	5,88	1,605	,830	,438	
	Orta öğretim	100	6,02	1,426			
	Yükseköğretim	24	5,57	1,990			
Evlilik ve Aile	İlköğretim	42	5,29	1,650	3,995	,020*	2-3
	Orta öğretim	100	5,39	1,643			
	Yükseköğretim	24	5,12	2,462			
Din ve Toplum	İlköğretim	42	5,37	1,877	,402	,669	
	Orta öğretim	100	5,48	1,651			
	Yükseköğretim	24	5,01	2,128			
Sağlık ve Yaşam	İlköğretim	42	5,26	1,988	4,070	,019*	2-3
	Orta öğretim	100	5,80	1,476			
	Yükseköğretim	24	4,77	2,167			
Genel	İlköğretim	42	5,55	1,490	2,694	,071	
	Orta öğretim	100	5,75	1,198			
	Yükseköğretim	24	5,02	1,843			

Tablo 6'da görüleceği üzere, baba eğitim seviyesi faktörüne göre ergen gelecek beklentisi ölçeğinin evlilik ve aile boyutunda babaları orta öğretim mezunu kişilerin ortalama değerleri ($5,39 \pm 1,64$), babaları yükseköğretim ($5,12 \pm 2,46$) mezunu kişilere göre yüksek bulunmuş ve bu değişimin istatistiksel olarak da anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Ölçeğin sağlık ve yaşam boyutunda babaları orta öğretim mezunu kişilerin ortalama değerleri ($5,80 \pm 1,47$), babaları yükseköğretim ($4,77 \pm 2,16$) mezunu kişilere göre yüksek bulunmuş ve bu değişimin istatistiksel olarak da anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$).

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırma kapsamında yaşları ortalaması $18,84 \pm 1,02$; 67 kadın ve 99 erkek olmak üzere toplamda 166 kişiden oluşan ve spor bilimleri fakültesi özel yetenek sınavlarına hazırlanan bireylerin geleceklerine yönelik beklentileri çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir.

Araştırmamızda cinsiyet değişkeninde ergen gelecek beklentisi ölçeği iş ve eğitim boyutunda kadınlara ait ortalama değerler, erkeklere ait ortalama değerlerden daha yüksek bulunmuş ve değişimin istatistiksel olarak da anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($,016 < 0,05$; Tablo 1). Bu sonuca göre kadın sporcu öğrencilerin gelecekteki meslek ve eğitimlerine yönelik beklentilerinin erkek sporcu öğrencilere oranla daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Kadın öğrencilerin gelecekteki mesleklerine yönelik beklentilerinin, erkek öğrencilere oranla anlamlı şekilde daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Akman, 1992). Topaktaş'ın (2015) çalışması kapsamında erkeklerde evlilik ve aile boyutu ile din ve toplum boyutuna ait değerler kadınlara ait değerlere göre anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur. Meslek yüksekokulu öğrencilerinin gelecek beklentileri arasında cinsiyet değişkeni açısından bakıldığında kız öğrenciler lehine anlamlı farklılıklar mevcuttur (Tuncer, 2011b). Alan yazında gelecek beklentilerinin değerlendirildiği ve cinsiyet değişkeninde anlamlı farklılıklar bulunduğunu belirtilen araştırmalar olduğu gibi, anlamlı farklılıklar olmadığına dair araştırmalarda mevcuttur (Uygur ve Yelken, 2017; Buldur ve Bursal, 2015; Apak, 2015; Şimşek, 2012; Aidan ve Benbenishty, 2011; İmamoğlu ve Edwards, 2007; Oettingen ve Mayer, 2002; Güleri, 1994). Görüldüğü gibi araştırmalarda cinsiyet değişkeninde farklı bulgular söz konusudur; farklılıkların örneklem gruplarından, kültürel farklılıklar ve kişilerin yetiştirilme tarzlarından kaynaklandığı; cinsiyet değişkeninde gelecek beklenti durumunun kesin bir yargı içermeyeceği düşünülmektedir. Araştırmamız bulgularına göre cinsiyet değişkeninde her iki grubunda gelecek beklentilerinin yüksek olduğu söylenebilir.

Çalışmamızda ergen gelecek beklentisi ölçeği boyutlarının tamamında sınava giriş sayısı bakımından gruplar arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0,05$; Tablo 2). Bu değişkene ait alan yazında yapılan araştırma sonucunda herhangi bir bulguya ulaşılmamıştır. Elde edilen bu bulgu ile ilgili literatüre katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

Yaş değişkeninde ergen gelecek beklentisi ölçeği din ve toplum boyutunda 18 yaş grubu bireylere ait ortalama değerler, 20 yaş grubundaki bireylere ait ortalama değerlere göre daha yüksek bulunmuş ve bu değişimin istatistiksel olarak da anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($,018 < 0,05$). Aynı zamanda din ve toplum boyutunda da aynı yaş gruplarında anlamlı değişimler tespit edilmiştir ($,050 < 0,05$; Tablo 3). Bu bulgulara bakarak yaş değişkeninde 18 yaş grubundaki bireylerin mistik ve toplumsal kavramlar konusunda gelecekte daha yüksek beklentiler içinde olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Thome ve arkadaşları (2015) ergenlerin gelecek beklentilerini araştırdıkları çalışmanın sonucunda gelecek beklentisi ölçeği din ve toplum, evlilik ve aile boyutlarında farklılıklar tespit etmişlerdir. McWhirter ve McWhirter 'ın (2008) araştırmasında yaşları 12 ile 19 aralığındaki bireyler arasında gelecek beklentisi ölçeği sağlık boyutunda yaş değişkeni ile küçükte olsa bir korelasyon vardır; yaşı daha büyük olan bireylerin gelecek ilgili daha az pozitif duygulara sahip olduğu bilgisini vermektedirler. 12-18 yaş grubu öğrencilerinden oluşan bir araştırmada, gelecek beklentisinde yaş ve ölçek puanları arasında genel olarak negatif yönde korelasyon bulunmuş, sağlık ve yaşam boyutunda anlamlı değişimler saptanmıştır (Topaktaş, 2015). Yaş gruplarındaki gelecek beklenti değişimlerinde kişilerin yetiştirilme tarzlarının ve sosyo-kültürel değerlerin etkili olduğu düşünülmektedir.

Araştırmamızda sporculuk geçmişi faktörüne bağlı olarak ergen gelecek beklentisi ölçeğinin sağlık ve yaşam boyutunda 4-6 yıl sporculuk geçmişine sahip kişilere ait ortalama değerler, 7 yıl ve üzeri kişilere ait ortalama değerlere göre yüksek bulunmuş ve bu değişimin istatistiksel olarak da anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($,042 < 0,05$; Tablo 4). Devamlı olarak spor yapan bireylerin benlik saygılarının ve spordan gelecek beklentilerinin yüksek bulunduğu alan yazında birçok araştırmanın örneğini görmek mümkündür (Erbaş ve ark., 2015; Karakoç, 2010; Alibaz ve ark., 2006; Kamal ve ark., 1995). Araştırmamızda elde edilen anlamlı bulguda uzun süreli sporculuk geçmişine sahip kişilerin spora, sadece sağlık açısından değil de ekonomik açıdan da bakabilecekleri için bu sonucun ortaya çıktığını bizlere düşündürmektedir. Elde edilen bulgu örneklem grubuyla da sınırlıdır.

Çalışmamızda ebeveyn eğitim seviyesi değişkeninde anne eğitim seviyesi faktörüne göre ergen gelecek beklentisi ölçeğinin evlilik ve aile boyutunda anneleri yükseköğretim mezunu kişilerin ortalama değerleri anneleri ilköğretim ve orta öğretim mezunu olan kişilere göre oldukça düşük bulunmuş ve bu değişimin istatistiksel olarak da anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($,002 < 0,05$). Katılımcıların baba eğitim seviyesi değişkeninde ergen gelecek beklentisi ölçeğinin evlilik ve aile boyutunda babaları orta öğretim mezunu olan kişilerin ortalama değerleri, babaları yükseköğretim mezunu olanlara göre yüksek bulunmuş ve bu değişimin istatistiksel olarak da anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($,020 < 0,05$). Ölçeğin sağlık ve yaşam boyutunda babaları orta öğretim mezunu olan kişilerin ortalama değerleri yükseköğretim mezunlarına göre yüksek bulunmuş ve bu değişimin istatistiksel olarak da anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($,019 < 0,05$; Tablo 6). Alan yazındaki

araştırmada din ve toplum boyutunda benzer yönlü bulgular mevcuttur. Anne eğitim düzeyi ortaokul ve altında olan ergenlerde din ve toplum boyutu değerleri anne eğitim düzeyi lise ve üzerinde olan ergenlere göre anlamlı biçimde daha yüksek bulunmuştur. Benzer şekilde baba eğitim düzeyi ortaokul ve altında olan ergenlerde de din ve toplum boyutu değerleri baba eğitim düzeyi lise ve üzerinde olan ergenlerde göre de anlamlı biçimde daha yüksek bulunmuştur (Topaktaş, 2015). Lise öğrencilerinin gelecek beklentileri anne eğitim düzeyine göre farklılaşmamaktadır (Şimşek, 2012). Anne ve baba eğitim durumunda anlamlı fark olmadığı; ancak baba eğitim durumu lisansüstü olan çocukların daha yüksek gelecek beklentilerine sahip olduğu bulunmuştur (Tuncer, 2011b). Gelecek yönelimlerinde anne eğitim seviyesi pozitif bir etkiye sahiptir (Beal, 2011). Birey ait olduğu kültürel çevrenin yapabildikleri ve yapamadıklarını gözlemlemekte, kendi yapabileceklerinin sınırını bu çevreye göre belirleyebilmekte ve bu sınırın varlığına inanabilmektedir. Örneğin ailesinin eğitim seviyesi çok düşük olan ve ailesinde kimsenin üniversiteye gitmediği bir öğrenci için üniversiteye gitme hayali kurmak ve hatta bunu hedeflemek, kardeşleri üniversitede okuyan ya da anne babası üniversite mezunu olan bir öğrenciye göre daha zor olabilmektedir. Bu nedenle öğrencilerin geleceğe yönelik hedefleri ve buna bağlı olarak onların öz-düzenleme süreçleri de farklılaşabilmektedir (Aylar, 2012). Alan yazındaki çalışmalarda görüldüğü gibi eğitim seviyelerini sınıflandırmada farklı sonuçlar elde etmek mümkündür. Farklılıkların aile yapısından ve bireylerin yetiştirilme tarzlarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Şu cümleyi de belirtmeden geçemeyeceğiz: Bir toplumda gençlerin geleceğe ilişkin beklentileri o toplumun gelişim çizgisini ve dinamiğini belirleyen önemli etkenlerdendir (Güleri, 1994).

Sonuç olarak; bireylerin gelecek beklenti düzeylerinde sınav giriş sayısına göre anlamlı değişimler söz konusu değilken; sporculuk geçmişi, anne ve baba eğitim seviyesi, cinsiyet ve yaş değişkenlerine göre anlamlı şekilde değişimler olduğu tespit edilmiştir; ayrıca araştırmamızda kullanılan ölçeğin toplam puanı $5,59 \pm 1,39$ hesaplanmıştır. Araştırmamız bulgularına dayanarak üniversitelerin spor bilimleri fakültesi özel yetenek sınavlarına hazırlanan bireylerin gelecek beklentilerinin yüksek ve pozitif yönlü olduğu söylenebilir. Takım sporu ve bireysel sporla ilgilenen sporcuların gelecek beklentilerini karşılaştırmalı olarak değerlendirmek amacıyla yapılacak bir araştırmanın ilgili literatüre katkı sağlayacağı düşüncesindeyiz.

Kaynaklar

- Aidan Y.S. Benbenishty R. (2011). Future expectations of adolescents in residential care in Israel. *Children and Youth Services Review*. 33: 1134-1141.
- Akman Y.(1992). Hacettepe Üniversitesi eğitim fakültesi öğrencilerinin meslek, evlilik ve geleceğe yönelik beklentileri. *H. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*. 7: 125-149.
- Alibaz A.Gündüz N. Şentuna M. (2006).Türkiye’de üst düzey taekwondo, karate ve kick-boks sporcularının bu spor branşına yönelmelerine teşvik eden unsurlar, yapma nedenleri ve geleceğe yönelik beklentileri. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 4(3): 91-102.
- Apak H. (2015). Suriyeli göçmenlerin gelecek beklentileri: Mardin örneği. *Birey ve Toplum Dergisi*. 5(9): 125-142.
- Aylar E. (2012). Bir örnek olay incelemesi: Sosyo-kültürel teori bağlamında geleceğe yönelik hedefler ve öz-düzenleme. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 20(3): 767-782.
- Beal S. J. (2011). The development of future orientation: Underpinnings and related constructs. *Theses, Dissertations, and Student Research: Department of Psychology*, 32. <http://digitalcommons.unl.edu/psychdiss/32>
- Buldur S. Bursal M. (2015). The impact levels of career choice reasons of preservice science teachers and their future career expectations. *Necatibey Faculty of Education Electronic Journal of Science and Mathematics Education*. 9(1): 81-107.
- Erbaş M., Ünlü H., Davarcı T. (2015). Beden eğitimi öğretmen adaylarının benlik saygısı düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 35(2): 267-281.
- Güleri M. (1994). Üniversiteli ve işçi gençliğin gelecek beklentileri ve kötümserlik iyimserlik düzeyleri. *Kriz Dergisi*. 6(1): 55-65.
- Gürbüz S., Şahin F. (2017). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık. Ankara. s.105.
- İmamoğlu E.O., Edwards G.A. (2007). Geleceğe ilişkin yönelimlerde benlik tipine bağlı farklılıklar. *Türk Psikoloji Dergisi*, 22(60): 115-132.
- Karakoç Ö. (2010). İşitme engelli milli sporcular ile spor yapmayan işitme engellilerin benlik saygısı düzeylerinin araştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.

- Kamal A.F. Blais C. Kelly P. Extratnt K.(1995). Self- esteem attributional components of athletes versus nonathletes. *International Journal of Sport Psychology*. 26(2): 189-195.
- McWhirter E.H., McWhirter B.T. (2008). Adolescent future expectations of work, education, family, and community development of a new measure. *Youth Society*. 40(2):182-202.
- Nurmi J. E. (1991). How do adolescents see their future? A review of the development of future-orientation and planning. *Developmental Review*. 11(1):1-59.
- Oettingen G. Mayer D. (2002). The motivating function of thinking about the future: expectations versus fantasies. *Journal of Personality and Social Psychology*.83(5): 1198–1212.
- Ramos D.O.Seidl-de-Moura M.L. Pessôa L.F. (2013). Jovens e metas para o futuro: Uma revisão crítica da literatura. *Estudos de Psicologia (Natal)*.18(3):467-475.
- Seginer R. (2003). Adolescent future orientation: an integrated cultural and ecological perspective. *Online Readings in Psychology and Culture*. 6(1):1-13.
- Sipsma H.L. Ickovics J.R. Lin H. Kershaw T.S. (2012). Future expectations among adolescents: a latent class analysis. *Am J Community Psychol*. 50(1-2):169–181.
- Şimşek H. (2012). Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki lise öğrencilerinin gelecek beklentileri ve gelecek beklentilerini etkileyen faktörler. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*. 5(1):90-109.
- Thome-Dutra L., Koller S.H., McWhirter E.H., McWhirter B. (2015). Application of the future expectation scale for adolescents (fesa) in Brazil. *Psychology/Psicologia Reflexão e Crítica*. 28(2):331-339.
- Topaktaş B.(2015). Adölesanlarda algılanan sosyal desteğin gelecek beklentisi ve ruhsal belirti düzeyleri ile ilişkisi. *Uzmanlık Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Samsun*.
- Tuncer M. (2011a). Ergen gelecek beklentileri ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 6(3): 1265-1275.
- Tuncer M. (2011b). Yükseköğretim gençliğinin gelecek beklentileri üzerine bir araştırma. *Turkish Studies - International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 6(2): 935-948.

- Uygur M., Yelken T.Y. (2017). Sınıf öğretmenliği adaylarının memnuniyet düzeyleri ve gelecek beklentisi algılarının incelenmesi: Mersin Üniversitesi örneği. *Yükseköğretim Dergisi*. 7(1): 1-9.
- Yavuzer H. Demir İ. Meşeci F. Sertelin Ç. (2005). Günümüz gençliğinin gelecek beklentileri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2: 93-103.